

Informativni dokument br. 1

septembar 2016.

Javne nabavke

Javne nabavke u EU: Zakonodavni okvir, osnovna načela i institucije

SADRŽAJ

- [Opšti kontekst](#)
- [Polje primene Direktiva](#)
- [Pravno dejstvo Direktiva](#)
- [Osnovna načela javnih nabavki: konkurencija, jednakost postupanja i zabrana diskriminacije, transparentnost](#)
- [Uloga evropskih institucija](#)
- [Dodatne informacije](#)

Objavljivanje odobrila Karen Hill, rukovodilac programa SIGMA

2 Rue André Pascal
75775 Paris Cedex 16
France

<mailto:sigmaweb@oecd.org>

Tel: +33 (0) 1 45 24 82 00

Fax: +33 (0) 1 45 24 13 05

www.sigmaweb.org

Ovaj informativni dokument se objavljuje po odluci generalnog sekretara OECD-a. Mišljenja izražena i argumenti predstavljeni u ovom dokumentu ne odražavaju nužno zvanične stavove Evropske unije, država članica OECD-a ili korisnika koji učestvuju u programu SIGMA.

Ovim dokumentom, kao ni bilo kojom mapom priloženom uz njega, ne prejudiciraju se status ili suverenitet nad bilo kojom teritorijom, razgraničenje državnih i drugih granica, kao ni imena bilo koje teritorije, grada ili oblasti.

Opšti kontekst

Da bismo razumeli osnove javnih nabavki u Evropskoj uniji (EU), moramo razmotriti kako same Direktive kojima se uređuje oblast javnih nabavki, tako i kontekst u kome su one usvojene. Uprkos tome što su ove Direktive na snazi, primenjivaće se opštije odredbe sadržane u Rimskim ugovorima i opštija pravna načela, koja će i usmeravati sprovođenje Direktiva. Takođe je od značaja razumeti i uloge različitih institucija EU.

Ugovor o funkcionisanju Evropske unije (UFEU)¹: UFEU ne sadrži izričite odredbe vezane za javne nabavke. Njime se, međutim, ustanovljava više osnovnih načela („ugovorna načela“) koja leže u osnovi EU. Od tih osnovnih načela za javne nabavke su najrelevantnija sledeća:

- zabrana diskriminacije po osnovu državljanstva
- slobodno kretanje dobara
- sloboda pružanja usluga
- sloboda poslovnog nastana.

Opšta pravna načela: Pored ovih osnovnih ugovornih načela, iz sudske prakse Suda pravde Evropske unije (SPEU) proistekla su i određena opšta pravna načela. Ta opšta pravna načela su značajna jer će ih SPEU često koristiti da popuni praznine u zakonima i pronađe rešenja za situacije koje su često veoma složene. Najbitnija opšta pravna načela u kontekstu javnih nabavki su sledeća:

- jednakost postupanja
- transparentnost
- uzajamno priznavanje
- srazmernost.

Ova opšta načela važe nezavisno od Direktiva tako da, čak iako Direktive nisu primenjive, načela i dalje mogu da se primene na postupke javne nabavke i dodele ugovora koje sprovode javni naručioci.

Direktive EU: Kako bi se pružila podrška primeni načela u oblasti javnih nabavki i državama članicama obezbedile neophodne smernice, EU je usvojila više direktiva kojima se uređuje oblast javnih nabavki. Najskorije usvojene direktive o javnim nabavkama (Direktive iz 2014), kojima su prvenstveno obuhvaćena procesna pitanja, su sledeće:

- Direktiva o javnom sektoru, 2014/24/EU, kojom je zamenjena Direktiva 2004/18/EZ²
- Direktiva o komunalnim delatnostima, 2014/25/EU, kojom je zamenjena Direktiva 2004/17/EC³
- Direktiva o koncesijama, 2014/23/EU,⁴ kojom se uvodi novi regulatorni režim za dodelu ugovora o koncesijama za izvođenje radova i pružanje usluga

Krajnji rok do koga su države članice bile obavezne da unesu odredbe ove tri direktive u svoje domaće pravo bio je 18. april 2016.

¹ Ugovor o funkcionisanju Evropske unije – prečišćena verzija Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, „Službeni glasnik Evropske unije“ („SGEU“), C 326, 26. oktobar 2012.

² Direktiva 2014/24/EU o javnim nabavkama i stavljanju van snage Direktive 2004/18/EZ od 26. februara 2014.

³ Direktiva 2014/25/EU o javnim nabavkama subjekata koji posluju u sektorima vodoprivrede, energetike, saobraćaja i poštanskih usluga i stavljanju van snage Direktive 2004/17/EZ od 26. februara 2014.

⁴ Direktiva 2014/23/EU o dodeli ugovora o koncesijama od 26. februara 2014.

Dve Direktive „o pravnim lekovima“ primenjuju se na prigovore i postupak zaštite prava ponuđača. Reč je o Direktivi o pravnim lekovima u javnom sektoru, 89/665/EZ, i Direktivi o pravnim lekovima u sektoru komunalnih delatnosti, 92/13/EZ.⁵ Ove dve Direktive o pravnim lekovima značajno su izmenjene Direktivom 2007/66/EC.⁶

Pored toga, u skladu sa Direktivom „o odbrani“, 2009/81/EZ,⁷ na nabavku vojne opreme i povezanih radova i usluga primenjuje se fleksibilniji režim. Evropska komisija je dopunila ove Direktive dodatnim propisima koji se odnose na različite aspekte postupka javne nabavke.

Polje primene Direktiva

Cilj direktiva nije da se nametne *zajednički* regulatorni režim za sve države članice EU u oblasti javnih nabavki, pa tako države članice mogu i dalje da primenjuju svoje nacionalne procedure *izmenjene* u skladu sa Direktivama. Njima se, dakle, državama članicama omogućava da zadrže ili usvoje supstantivna ili procesna pravila u meri u kojoj ta pravila nisu u suprotnosti sa Direktivama ili odredbama Ugovora. Države članice stoga i dalje imaju slobodu da urede više pitanja, i to uglavnom praktičnih.

U suštini, zajednička pravila Direktive sastoje se od primene osnovnih načela, i to naročito zabrane diskriminacije, jednakosti postupanja i transparentnosti u sledećim oblastima:

- javnost predloženih ugovora o javnim nabavkama
- utvrđivanje tehničkih specifikacija
- izbor postupka javne nabavke
- kvalifikacija i odabir kandidata i ponuđača
- dodela ugovora.

Zakonodavac EU nije se opredelio za detaljno uređenje svih ugovora o javnim nabavkama na teritoriji EU, već je Direktivama uredio samo ugovore koji imaju najveći potencijal da utiču na trgovinu između država članica. Pod ovu široku definiciju potpadaju sledeći ugovori:

- ugovori čija je vrednost dovoljno visoka da privuče dobavljače iz drugih država članica (tj. kod kojih moguća korist od dobijanja ugovora prevazilazi dodatne troškove pružanja dobara, radova ili usluga sa veće udaljenosti);
- ugovori čiji su predmet stvari kojima se može trgovati preko granica.

⁵ Direktiva 89/665/EEZ o usklađivanju zakona, propisa i upravnih odredbi koji se odnose na primjenu postupaka revizije kod dodele ugovora o javnim nabavkama i javnim radovima od 21. decembra 1989, sa naknadnim izmenama, i Direktiva 92/13/EEZ o usklađivanju zakona i drugih propisa o primeni pravila Zajednice u postupcima nabavke subjekata koji posluju u sektorima vodoprivrede, energetike, saobraćaja i telekomunikacija od 25. februara 1992.

⁶ Direktiva 2007/66/EZ Evropskog parlamenta i Saveta o izmeni Direktiva Saveta 89/665/EEZ i 92/13/EEZ u vezi sa poboljšanjem delotvornosti postupaka pravne zaštite koji se odnose na dodelu ugovora o javnim nabavkama od 11. decembra 2007.

⁷ Direktiva 2009/81/EZ o usklađivanju postupaka nabavke za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavci dobara i ugovore o uslugama koje dodeljuju javni naručioci ili naručioci u oblasti odbrane i bezbednosti i izmeni Direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ od 13. jula 2009.

Pravno dejstvo Direktiva

Države članice su dužne da preduzmu sve odgovarajuće mere kako bi obezbedile ispunjenje obaveza koje proističu iz Ugovora ili su posledica radnji koje preduzmu institucije EU. Ove Direktive, poput svih ostalih direktiva, po definiciji nisu neposredno primenjive, što znači da se ne primenjuju automatski.

Kako bi ostvarile dejstvo na teritoriji država članica Direktive moraju da budu prenete, odnosno „transponovane“, u domaće pravo. Države članice su, stoga, dužne da preduzmu neophodne mere kako bi se osigurala puna primena odredbi Direktiva u domaćem pravu i kako bi se obezbedilo da se nijednom drugom odredbom domaćeg prava ne narušava primenljivost odredbi Direktiva. Te mere obično podrazumevaju transponovanje Direktiva u domaće zakonodavstvo i ukidanje svih odredbi propisa koje su suprotne njima.

Direktive su obavezujuće samo u pogledu rezultata koji treba da se ostvari, ali najčešće domaćim vlastima ostavljaju slobodu izbora forme i metoda. Države članice EU nisu dužne da unesu identične kopije Direktiva u svoje domaće pravo, iako su pojedine države upravo to i učinile.

Čak i ako se Direktive ne unesu u domaće pravo na odgovarajući način ili na vreme, to ne znači da nemaju dejstvo. Države članice nemaju pravo da subjektima na koje se odnose Direktive (javne naručiocima i ponuđačima) uskrate prava koja mogu da uživaju u skladu sa Direktivama. Prema doktrini „neposrednog dejstva“ koju je formulisao SPEU, pojedinci mogu pred domaćim sudovima voditi postupke u cilju ostvarenja svojih prava zagaranovanih Direktivama u slučaju da se za to steknu odgovarajući uslovi.

Moraju se steći sledeći uslovi da bi određena Direktiva imala neposredno dejstvo:

- obaveza koju su države članice dužne da ispune je jasna i precizna;
- ta obaveza je безусловna;
- u slučaju mera za sprovođenje, države članice ili institucije EU nemaju nikakva diskreciona prava.

Sud pravde Evropske unije stao je na stanovište da odredbe Direktiva imaju neposredno dejstvo ali da svaka odredba mora biti razmatrana pojedinačno.

Osnovna načela javnih nabavki

Od samog nastanka EU, jedan od njenih glavnih ciljeva jeste stvaranje zajedničkog tržišta kojim se eliminišu prepreke trgovini dobrima i uslugama između država članica EU. Stvaranje zajedničkog tržišta javnih nabavki podrazumeva uklanjanje bilo kakvih prepreka za trgovinu koje mogu nastati u kontekstu javnih nabavki.

Prepreke za trgovinu mogu se uspostaviti kako propisima, tako i postupcima javnih naručilaca ili ponuđača. Prepreke se mogu stvoriti propisima kojima se nameće obaveza „kupovine domaćeg“. Javni naručioci mogu da stvore prepreke putem diskriminatornih odluka o dodeli ugovora. Ponuđači takođe mogu da stvore prepreke nedozvoljenim udruživanjem u cilju dogovaranja cena za nastup na javnim tenderima. Sve ove prepreke za posledicu imaju narušavanje slobode konkurencije na zajedničkom tržištu javnih nabavki. Jedna od osnovnih svrha propisa o javnim nabavkama jeste uklanjanje postojećih prepreka i sprečavanje nastanka novih. To se čini primenom osnovnih načela koji proističu iz ovih propisa.

Iako su sva ova načela međusobno povezana, ona se mogu svesti na nekoliko osnovnih principa:

- **Konkurencija**

Sa ekonomske tačke gledišta, „konkurencija“ funkcioniše kao postupak utvrđivanja cena tako što se različitim privrednim subjektima omogućava da saopšte cene po kojima su dobra i usluge dostupni na tržištu. Te cene služe kao putokazi i odražavaju uslove ponude i tražnje u svakom konkretnom trenutku. One takođe odražavaju razlike u kvalitetu i uslovima prodaje različitih (nehomogenih) proizvoda dostupnih na tržištu.

Zato je oglašavanje toliko značajno. Oglašavanjem se garantuje najširi mogući publicitet i konkurencija, čime se omogućuje ponuđačima iz cele EU da učestvuju u postupcima javnih nabavki i obezbeđuje najveći mogući izbor.

Očuvanje slobode konkurencije (odnosno održavanje „podjednakih uslova za sve“) je od ključnog značaja za postizanje efikasnosti i ekonomičnosti kao rezultata konkurencije. Cilj propisa o javnim nabavkama je da se spreče distorzije ili ograničenja konkurencije unutar EU, te tako treba zabraniti svako nastojanje da se spreči mogućnost ponuđača da učestvuju u postupku javne nabavke.

Takva nastojanja mogu se javiti u najrazličitijim oblicima i njima se može uticati na proizvode ili usluge, ili pak na samog ponuđača. Stoga se propisima zabranjuju prepreke za slobodno kretanje dobara, poput ograničenja uvoza i politika „kupujmo domaće“, kao i prepreke za slobodno pružanje usluga, poput pokušaja da se inostrani ponuđači spreče da dostave ponude uvođenjem obaveze registracije na lokalnom tržištu.

Zaštita slobode konkurencije takođe je pitanje obezbeđivanja jednakosti u postupanju, izbegavanja diskriminacije, primene načela uzajamnog priznavanja (ekvivalentnih proizvoda i kvalifikacija) i obezbeđivanja srazmernosti izuzetaka.

- **Jednako postupanje i zabrana diskriminacije**

Koncepti jednakosti postupanja i zabrane diskriminacije nisu isti. Uopšteno govoreći, svi propisi o javnim nabavkama nastoje da očuvaju jednakost ponuđača. U kontekstu EU, međutim, ta jednakost zasnivaće se i na „državljanstvu“.

Jednakost postupanja je koncept u skladu sa kojim se najčešće zahteva da se identične situacije rešavaju na isti način, ili da se različite situacije ne rešavaju na isti način, te se zahteva i identičan tretman identičnih lica. Na neki način, time se podrazumeva da javni naručioci neće uzimati u obzir različite sposobnosti ili teškoće sa kojima se dobavljači suočavaju, već da će ih ocenjivati isključivo na osnovu ponuda koje dostavljaju. Time se obezbeđuje mogućnost objektivne procene ponuđenih cena i osobina ponude, a zanemaruju se činioци koji nisu od značaja za utvrđivanje ekonomski najefikasnije ponude.

U kontekstu EU potrebno je uvesti još jednu definiciju koncepta jednakog postupanja, jer je u tom kontekstu koncept jednakosti dodatno zasnovan na državljanstvu odnosno na poreklu dobara. Stoga se svi ponuđači sa državljanstvom EU i sve ponude koje se odnose na dobra sa poreklom iz EU moraju tretirati na isti način (to je načelo zabrane diskriminacije).

Ovaj koncept zabrane diskriminacije je više od pukog produžetka koncepta jednakog postupanja. Pod njime se podrazumeva da će postojanje bilo kojih uslova za učestvovanje u postupku ili uslova vezanih za poreklo (u smislu državljanstva privrednog subjekta ili „domaćeg“ porekla dobara) automatski predstavljati nejednako postupanje, jer će se takvim uslovima, po definiciji, vršiti diskriminacija određene grupe (inostranih) ponuđača, ili će se druga grupa staviti u povlašćeni položaj. Međutim, iako će diskriminacija u datom kontekstu imati za posledicu nejednako postupanje, samo nejednako postupanje ne dovodi uvek do diskriminacije.

- **Transparentnost**

Načelo „transparentnosti“ se odskora smatra samostalnim principom, mada je možda bolje o njemu razmišljati kao o mehanizmu korisnom za ostvarivanje drugih ciljeva. Na primer:

- Objavljivanje i javna dostupnost propisa pružaju jasnoću i predvidivost za sve učesnike u postupku i omogućava javnim naručiocima i dobavljačima da budu upoznati sa pravilima igre.
- Zahtevima u pogledu oglašavanja garantuje se transparentnost u postupku utvrđivanja cena.
- Objavljivanje tehničkih specifikacija i kriterijuma za odabir ponuđača i dodelu ugovora omogućava učesnicima u postupku da pouzdano utvrde da su te specifikacije i kriterijumi pravični i bez diskriminacije.
- Zahtevima u pogledu vođenja evidencije i izveštavanja obezbeđuje se i verifikacija postupaka javnih naručilaca u situacijama u kojima je to potrebno.

Zahtevi u pogledu vođenja evidencije i izveštavanja takođe su fundamentalni aspekt „odgovornosti“, odnosno pozivanja službenika za javne nabavke na odgovornost za svoje odluke i postupke. „Odgovornost“ je takođe često i izričito naveden cilj nacionalnog sistema javnih nabavki, a odredbama o transparentnosti se dodatno potcrtava tako definisana odgovornost.

Značaj načela transparentnosti u kontekstu EU, međutim, leži u tome što se ono primenjuje nezavisno od propisa. Stoga, u slučaju da je određen ugovor o javnoj nabavci izvan polja primene Direktiva, moguće je da će uprkos tome za njega i dalje važiti načelo transparentnosti na osnovu koga su propisani zahtevi vezani za oglašavanje. I SPEU potvrđuje da je to slučaj.

Neka od napred navedenih načela drugačije su definisana domaćim pravom, ili ih je više spojeno u jedno. Možete, primera radi, u propisima naći načela nazvana „ekonomičnost i efikasnost“, „vrednost za novac“, „pravičnost“ ili „integritet“.

„Vrednost za novac“

Ključni ekonomski pokretač koji stoji u osnovi postupaka javne nabavke jeste potreba da se obezbedi da svim nabavkama ostvari vrednost za uloženi novac. Ovo pitanje se u Direktivama ne uređuje konkretno, ali je bitno ne izgubiti iz vida potrebu da se obezbedi da takva vrednost za novac bude jedan od glavnih ishoda postupka javne nabavke. Sam izraz „vrednost za novac“ označava optimalnu kombinaciju različitih troškovnih i netroškovnih činilaca kojima se zajedno zadovoljavaju zahtevi javnog naručioca. Elementi koji čine optimalnu kombinaciju tih činilaca razlikuju se od jednog do drugog postupka nabavke i zavise od izlaznih činilaca („autputa“) koje za konkretan postupak javne nabavke zahteva javni naručilac.

U skladu sa Direktivom i Direktivom o komunalnim delatnostima, svi ugovori se moraju dodeliti primenom kriterijuma „ekonomski najpovoljnije ponude“. Tim direktivama se značajan naglasak stavlja na ugovore koji se dodeljuju na osnovu kombinacije troškovnih i netroškovnih kriterijuma.

Uloga evropskih institucija

U javne nabavke na evropskom nivou uključeno je više organizacija. To su Savet Evropske unije, Evropski parlament, Evropska komisija i Sud pravde Evropske unije.

Savet Evropske unije („Savet“): Savet čine ministri svih država članica EU. Ministri, članovi vlada, sastaju se pod okriljem Saveta da razmatraju, menjaju i usvajaju zakone i koordiniraju politike. Ministri su ovlašćeni da u ime svojih vlada preuzmu obaveze sprovođenja radnji usaglašenih na sastancima Saveta. Zajedno sa Evropskim parlamentom, Savet je glavno telo EU za donošenje odluka.

Evropski parlament („Parlament“): Parlament je zakonodavno telo EU. Birači iz EU svakih pet godina neposredno biraju članove Parlamenta. Parlament igra tri glavne uloge: zakonodavnu, nadzornu i budžetsku. Parlament pregovara o zakonima EU o javnim nabavkama i usvaja ih, zajedno sa Savetom, i to na osnovu predloga Evropske komisije.

Savet i Parlament su zajednički (kao „zakonodavac EU“) usvojili Direktive iz 2014. i to po „redovnom zakonodavnom postupku“.

Evropska komisija : Evropska komisija je politički nezavisno izvršno telo EU. Evropska komisija je isključivo odgovorna za izradu predloga novih propisa EU i sprovodi odluke Parlamenta i Saveta.

Pored toga što je predlagač propisa, Evropska komisija je Ugovorom određena za njegovog „čuvara“. Njoj je izričito data nadležnost za staranje o tome da se sprovede odredbe Ugovora i mere koje institucije usvoje u skladu sa njime.

Stoga, pored toga što je primarno telo koje donosi politike u oblasti javnih nabavki, Evropska komisija je takođe odgovorna za primenu i generalno sprovođenje Direktiva. Kada je reč o javnim nabavkama, odgovorni Generalni direktorat („DG“) je GD za unutrašnje tržište, industriju, preduzetništvo i mala i srednja preduzeća (MSP), poznatiji i kao „DG GROW“. Među merama koje DG GROW preduzima za sprovođenje Direktiva jeste i usvajanje sekundarnih propisa.

Vođenje postupaka pred domaćim sudovima/organima za zaštitu prava ponuđača protiv javnih naručilaca koji krše svoje obaveze u interesu je dobavljača. Međutim, propusti takvih državnih organa, koji predstavljaju emanacije država članica, istovremeno se smatraju kršenjem obaveza države koje proističu iz Ugovora. Sud pravde EU može i neposredno pokrenuti postupak u slučaju takvog kršenja obaveza.

Sud pravde Evropske unije („SPEU“): Na nivou EU postoje dva suda: Opšti sud (ranije Prvostepeni sud), koji se bavi postupcima protiv institucija EU, i Sud pravde Evropske unije (SPEU). U većini predmeta vezanih za javne nabavke interesuje nas postupanje SPEU.

Sud pravde EU se stara o poštovanju zakona u smislu tumačenja i primene Ugovora i pravila za njegovo sprovođenje. U tom smislu je Sudu izričito dato više nadležnosti koje su uglavnom zamišljene tako da SPEU bude u stanju da prosuđuje o činjenju i nečinjenju institucija i država članica u skladu sa pravom EU i obezbeđuje jednoobraznost tumačenja prava EU i primene tog prava u postupcima pred domaćim sudovima.

Sud pravde EU radi u tri oblasti koje su od značaja za javne nabavke:

- **Rešavanje sporova**

Sud pravde EU nadležan je za odlučivanje u postupcima između Evropske komisije, koja postupa kao čuvar Ugovora, i država članica kada dođe do kršenja obaveza država u skladu sa Ugovorom. Ovi postupci se često nazivaju „postupcima Evropske komisije u slučajevima kršenja obaveza“.

- **Preliminarne odluke**

Ključno ovlaštenje dodeljeno Sudu pravde EU jeste mogućnost da se, posredstvom preliminarnih odluka, izjašnjava o *tumačenju* Ugovora i *valjanosti* i *tumačenju* akata institucija EU ako se pitanje na tu temu postavi pred domaćim sudom ili tribunalom.

Stoga, u sporovima između država članica i privatnih lica, ili između samih privatnih lica, pitanja vezana za tumačenje, primenu i valjanost prava EU koja se javljaju u toku postupka pred domaćim sudom mogu biti predmet odluke SPEU. U slučaju da se takva pitanja jave u kontekstu spora o javnoj nabavci pokrenutog pred domaćim sudom/organom za zaštitu prava ponuđača u skladu sa Direktivom o pravnim lekovima, primera radi, domaći sudovi mogu se obratiti Sudu pravde EU sa zahtevom za tumačenje. U ovom postupku, domaći sud/organ za zaštitu prava utvrđuje činjenice i formuliše pitanja vezana za tumačenje koja se postavljaju Sudu pravde i na koja su odgovori nužni za rešavanje spora.

- **Opšta pravna načela**

Pri vršenju svojih nadležnosti, SPEU primenjuje i tumači pravo EU i u tom smislu često je dužan da popuni praznine u pravu EU pozivanjem na opšta pravna načela. Te praznine su nepisana pravila koja nisu sadržana u Ugovoru ali jesu inspirisana tim opštim pravnim načelima koja postoje u domaćim pravnim sistemima država članica EU.

Uloga država članica EU: Za svrhe EU, države članice su dužne da preuzmu sve odgovarajuće mere da bi osigurale ispunjenje obaveza koje proističu iz Ugovora ili iz radnji koje izvrše institucije EU. Države članice su dužne da podrže ostvarenje zadataka EU i moraju se uzdržati od mera kojima bi moglo da se ugrozi ostvarenje ciljeva Ugovora.

U pogledu Direktiva, države članice su stoga dužne da preuzmu neophodne mere kako bi se ostvarila puna primena odredbi Direktiva u domaćem pravu i da se obezbedi da nikakve druge domaće odredbe ne utiču negativno na njihovu primenljivost. Ta se dužnost najčešće ostvaruje putem prenošenja („transponovanja“) Direktiva u domaće pravo i stavljanja van snage svih suprotnih zakonskih odredbi.

Bitno je napomenuti da, iako Direktive imaju neposredno dejstvo kada se steknu konkretni uslovi (kao što je napred već navedeno) u smislu da se njima mogu pružiti određena prava čak iako nisu sprovedene, Direktive nisu neposredno primenjive, odnosno moraju biti transponovane u domaće pravo.

Pored toga, Direktive su obavezujuće samo u pogledu rezultata koji treba da se ostvare, ali se njima najčešće domaćim organima prepušta izbor mera i načina za to. Stoga nije neophodno da države članice u domaćem pravu izrade verne kopije Direktiva.

Pod uslovom da se time ostvaruju isti rezultati, domaći organi mogu da reprodukuju odredbe Direktiva na identičan način tako što će, na primer, izmeniti postojeće ili izraditi nove propise ili zakone.

Dodatne informacije

Publikacije

SIGMA (2015), *Public Procurement Training Manual* [Priručnik iz oblasti javnih nabavki] – moduli A1, A2 i A3, OECD Publishing, Paris, <http://www.sigmaweb.org/publications/public-procurement-training-manual.htm>

Informativni dokumenti o javnim nabavkama

<http://www.sigmaweb.org/publications/key-public-procurement-publications.htm>

SIGMA (2014), *EU Directives: Concessions* [Direktive EU: Koncesije], Brief 31, OECD Publishing, Paris

SIGMA (2014), *EU Directives: Public Sector and Utilities Procurement* [Direktive EU: Nabavke u javnom sektoru i komunalnim delatnostima], Brief 30, OECD Publishing, Paris

Drugi izvori

Pravni okvir: Različiti tekstovi koji čine pravni okvir EU u pogledu javnih nabavki, kao i više drugih korisnih dokumenata i linkova, mogu se naći na internet stranici Generalne direkcije za unutrašnje tržište, industriju, preduzetništvo i MSP (DG-GROW), na adresi http://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/index_en.htm

Tekstovi Ugovora o EU mogu se naći na internet stranici Europa, na sledećoj adresi: http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_en.htm